

וְגִילּוֹ בְרַעְעָה. דְּאָסִיר לִיָּה לְבַר נָשׁ לְמַחְדֵּי יִתִּיר
 בְּעֶלְמָא דִּין. הָאִי בְּמַלִּי דְעֶלְמָא שאסור לאדם לשמוח
 ביותר בעולם הזה וזה דווקא בדברי העולם הזה, אֲבָל בְּמַלִּי דְאֹרֵייתָא
 וּבְפִקוּדֵי דְאֹרֵייתָא, בְּעֵי לְמַחְדֵּי [זל] אבל בדברי התורה ובמצוות
 התורה צריך לשמוח בעולם הזה בכדי שיתפשטו הכוחות הרוחניים ברוחב ובגילוי (הרמ"ז).
 לְבַתָּר, יִשְׁתַּבַּח בַּר נָשׁ דִּיעֵבִיד בְּחֻדוֹתָא פִּקוּדֵי
 אֹרֵייתָא ואחר שהוא למד תורה בשמחה אז ימצא האדם שיעשה בשמחה גם את
 כל מצוות התורה. דְּכַתִּיב, עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה [ח] שהוא ע"י
 לימוד התורה ואח"כ באו לפניו ברננה ע"י קיום המצוות (רמ"ק).

אור הרשב"י

בשמחה, והלא אדם אין צדיק בארץ אשר
 יעשה טוב ולא יחטא, ואדם השב צריך
 להתאונן על חטאיו ולהיות נעצב עליהם, על
 הכעיסו את בוראו, ואיך תוכל להיות עבודתו
 בשמחה. אמנם ביאור הדברים, הענין הוא –
 כי בתחילת עלות על לב האדם לעשות
 תשובה על גודל עוונותיו, ויתחרט על מעלו
 אשר מעל – אז אין מקום לשמוח כי יתעצב
 על אשר חטא והעוה, אמנם אחר עצבון הזה
 שישפך כמים לבו נוכח פני ה', ויתחרט
 מעומק הלב על חטאיו ויתמרמר עליהם,
 ויכוף כאגמון ראשו, ויתן לבו לשוב עליהם –
 אז תיכף ומיד יבוא לידי שמחה ואהבת השם
 יתברך.

הזדככות וכו', וזהו הכוונה בפסוק מה ה'
 אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'
 אלהיך, את הוא מלשון עם, והפירוש שיהיה
 לך יראה שתהיה שוה עם יראת הבורא
 יתברך שמו, שרוצה שלא תחטא חס ושלום.
 [זל] כדאיתא בברכות דף לא ע"א אמר רבי
 יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי אסור לאדם
 שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר אז
 ימלא שחוק פיגו ולשונו רנה אימתי בזמן
 שיאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה
 אמרו עליו על ריש לקיש שמימיו לא מלא
 שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן
 רביה.

[ח] וביאר המאור ושמש על מש"כ עבדו את
 ה' בשמחה, שאיך אפשר לאדם לעבוד ה'

רְבִי אַבְנָא אָמַר, עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּיְרֵאָה. (דף נ"ו ע"ב) רְזָא
 דְּמִלָּה הוּא, עֲבָדוּ אֶת יְהוָה בְּיְרֵאָה שמש"כ עבדו את ה'
 ביראה יש בו סוד של ענין היראה ואין פירושו רק ע"ד הפשט (רמ"ק), מַה יְרֵאָה
 דְּהָכָא ולכאורא מהו היראה שנאמרה כאן האם היא מצד הבינה או מצד המלכות כי
 בשניהם יוצאים דינים להעניש את הרשעים (רמ"ק). אֵלָא כְּמַה דְּאוּקְיָמָנָא,
 דְּכִתְיִב, (משלי א) יְרֵאָת יְהוָה רֵאשִׁית דַּעַת שזה כמו שלמדנו על
 מש"כ יראת ה' ראשית דעת שפירושו שהמלכות הנקראת יראת ה' היא הראשית והפתח
 להכנס לז"א הנקרא דעת ועליה נאמר עבדו את ה' שהוא ז"א ביראה דהיינו ע"י כניסתך
 בתחילה במלכות שהיא יראה תוכל לעבוד את ה' שהוא ז"א (רמ"ק), וְכִתְיִב, (תהלים
 קיא) יְרֵאשִׁית חֲכָמָה יְרֵאָת יְהוָה [טז] פירושו על הבינה שהיא הראשית
 והפתח להכנס אל החכמה, אמנם לשון יראה אל הבינה הוא רק לשון מושאל מהמלכות
 לפי שעיקר שמה הוא שמחה ולא יראה (רמ"ק) ולכן שייך לפרש שמש"כ. יְרֵאָת
 יְהוָה, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא הֵכִי אֶקְרִי שהוא הקב"ה דהיינו הבינה שהוא
 נקרא יראת ה' ומפני שדיני הבינה הם ממותקים אז לכן שמה הוא שמחה ועליה נאמר עבדו

אור הרשב"י

חשכין קמיה וכו' ולא חשכין ממש ח"ו, כי
 אורו רב וגדול עד אין קץ, אך מחמת שהוא
 קרוב לאין סוף, מגדל היראה והבושה, הם
 מקטינים ומחשכין א"ע, כי הבושה גורם
 היראה והצמצום, כי היראה באה מחמת
 שפלותו בעיני עצמו. ומה גם שמן ההכרה
 לצמצם בכדי שיוכלו התחתונים לקבלו.

[טז] וביאר התורת המגיד על מש"כ ראשית
 חכמה יראת ה', כי הנה ידוע שהחכמה היא
 י' הקטנה מכל האותיות, מפני שהיא מקמנת
 את עצמה ומצמצמת את עצמה מפני שהיא
 ראשית הכל וקרובה לעילת כל העילות
 כמ"ש בזהר ובתיקונים (תיקו"ז תע קלה ב),
 אפילו כתר עליון שהוא אור צה ומצוחצה

הלימוד היומי

לע"נ שלמה שלומי בן לאה ז"ל

את ה' בשמחה (רמ"ק). רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עֲבְדוּ אֶת יְהוָה בִּירְאָה, מֵאֵן דְּבַעֵי לְמַעַבְדַּ לְפִלְחָנָא דְמֵאֲרִיָּה וְהוֹסִיף רַבִּי אֶלְעָזָר עַל דְּבַרֵי רַבִּי אַבָּא וְאָמַר שְׂכוּנַת הַפְּסוּק עֲבְדוּ אֶת ה' בִּירְאָה פִירוּשׁוֹ שְׂמִי שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת אֶת עֲבוּדַת קוֹנֵנוּ דְהֵיִינוּ לֵיחִיד אֶת שֵׁם הוִי"ה (רמ"ק), מֵאֵן אַתָּר שְׂאֲרֵי, וּבָאֵן אַתָּר יְכוּיִן פּוֹלְחָנָא לְיַחֲדָא שְׂמָא דְמֵאֲרִיָּה מֵאִיזָה מְקוּם יִתְחִיל אֶת הַיִּיחוד וּמֵאִיזָה מְקוּם יִכּוֹן בְּעֲבוּדַתוֹ לֵיחִיד אֶת שֵׁם קוֹנֵנוּ דְהֵיִינוּ הָאֵם יִתְחִיל מִז"א לְנוּק' אוּ מְנוּק' לז"א (רמ"ק). הָדָר וְאָמַר בִּירְאָה חֲזוּר הַפְּסוּק וְאָמַר שִׁיתְחִיל בִּירְאָה דְהֵיִינוּ נוּק' כִּי, בִּירְאָה הוּא שִׁירוּתָא, מְתַתָּא לְעֵילָא כִּי הִירְאָה שְׁהִיא נוּק' בַּה הַתְּחִלַּת הַיִּיחוד מִלְמַטָּה לַמְעַלָּה אוּלַם לְבִסוּף יַחֲזוּר לֵיחִיד מִלְמַעַלָּה לַמְטָה וְלִכֵּן כָּתוּב עֲבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה דְהֵיִינוּ מֵהַבִּינָה שְׁבָה הַשְּׂמִחָה וְלַמְטָה (רמ"ק). (תָּא חֲזוּי בְּנֵי אַהֲרֹן הָא אוּקְיָמָנָא וְהָא אֶתְמַר מְלָה).

תָּא חֲזוּי, מַה פְּתִיב הָכָא אַחֲרֵי מוֹת בַּא וְרָאָה שְׂצַרִיךְ לֵיחִיד מִלְמַטָּה לַמְעַלָּה, מִפְּנֵי שְׂכְתוּב כַּאֵן בְּהַתְּחִלָּה אַחֲרֵי מוֹת שְׁהִיא הַמְּלֻכּוֹת שְׁבָה הִירְאָה מִהַדִּין וְהַמִּיתָה (רמ"ק), וְלִבְתָּר דְּדִבֵּר אֶל אַהֲרֹן אַחִיד וְגו' וְאַח"כּ כָּתוּב דְּבַר אֶל אַהֲרֹן אַחִיד דְהֵיִינוּ שְׂאֵהֲרֹן הוּא טוֹד הַזְּכָר שְׁהוּא לַמְעַלָּה (רמ"ק) וּמִשְׁכִּי בְּזֹאת יָבֵא אַהֲרֹן, אֶלָּא מְכָאֵן, שִׁירוּתָא לְאַזְהָרָא לְכַהֲנֵי אֶלָּא מִהַמְּלֻכּוֹת הַנִּקְרָאָת זֹאת צַרִיךְ לְהַתְּחִיל אֶת הַיִּיחוד וְהוּא הַתְּחִלָּה וְעִיקָר לְאַזְהָרַת הַכַּהֲנִים בְּכָל עֲבוּדַתָם מִפְּנֵי שְׁהֵם הַשּׁוֹשְׁבִינִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה וְלִכֵּן הֵם צַרִיכִים לְהִזְהָר בִּירְאָה (הרמ"ז), כֹּל מֵאֵן, דְּבַעֲיִין לְאַזְהָרָא בְּהֵאֵי זֹאת וְכָל מַה שְׂצַרִיכִים

הכהנים להיזהר הוא במלכות הנקראת זאת, וְנָא הִיא יִרְאֵת יְהוָה וְזוּ הִיא המלכות הנקראת גם יראת ה'.

דְּבַר אַחֲרֵי. אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רַבִּי יוֹסִי אָמַר וּשְׂאֵל, אַחֲרֵי מוֹת נָדָב וַאֲבִיהוּא, מִיִּבְעֵי לֵיהּ הִיָּה צְרִיךְ לומר, מֵאֵי טַעְמָא שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן, וְהָא יְדִיעַ דְּבְנֵי הוּוּ וּמְהָ הַטַּעַם שֶׁכְּתוּב שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן וְהָרִי הִיָּה יָדוּעַ שֶׁנָּדָב וַאֲבִיהוּא הָיוּ בְנָיו. אֵלֶּא הֲכִי תֵאָנָא, דְּעַד כָּאֵן לֹא בְרִשׁוּתֵיהוּ קְיַיְמִי, אֵלֶּא בְרִשׁוּתָא דְאַבוּהוֹן אלא כך למדנו כי עד כאן הם לא היו עומדים ברשות עצמם אלא רק ברשות אביהם משום שהם לא היו נשואים כי רק לאחר הנישואים מיחסים את האדם בפני עצמו ולכן הם לא היו ראויים להתקרב לפני ה' (אור החמה בשם מהר"ח"ו), וּבְגִין כֶּךָ וּמְשׁוּם כֶּךָ נֹאמַר בְּהֵם, בְּקִרְבָּתְם לְפָנֵי יְהוָה וַיָּמוּתוּ, דְּאִינוּן דְּחִקוּ שְׁעֵתָא בְּחַיֵּי דְאַבוּהוֹן, וְכִלְאֵ הוּוּ כִּי הֵם דְּחִקוּ את השעה להקטיר עוד בחיי אביהם ולא ראוי לבנים ליטול שררה בחיי אביהם, וְכֵן כֹּל הַפְּגָמִים שֶׁאִמְרוּ חו"ל שֶׁהָיוּ בְּהֵם שֶׁגִּרְמוּ אֶת מִיתָתָם הוּא, בְּגִין הֵהוּא חוּבָא דְעֵבְרֵי מִחֲמַת אוֹתָהּ הַחֲטָא שֶׁעָשׂוּ שֶׁהֵם נִטְלוּ שֶׁרָרָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם, דְּכֵתִיב (במדבר א) בְּהִקְרִיבְם אִישׁ זָרָה דְהֵינּוּ שֶׁהַחִיצוֹנִים הַנִּקְרָאִים אִשׁ זָרָה נֹאחֲזוּ בְּמַלְכוּת מְשׁוּם שֶׁהֵם לֹא הָיוּ רְאוּיִים לְהִתְקַרֵּב לְפָנֵי ה' (אור החמה בשם מהר"ח"ו). דְּתֵנִיָּא, בְּאַתָּר חָד, כֶּתִיב שֶׁכֶּךָ לְמַדְנָו שֶׁבְּמִקּוּם אֶחָד כְּתוּב שְׁמֵתוּ מְשׁוּם בְּהִקְרִיבְם אִישׁ זָרָה, וּבְאַתָּר חָד כֶּתִיב וּבְמִקּוּם אֶחָד כְּתוּב שְׁמֵתוּ מְשׁוּם, בְּקִרְבָּתְם לְפָנֵי יְהוָה. וְהָאֵי וְהָאֵי הוּוּ וּבִאֲמַת זֶה וְזֶה הִיָּה הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי